

TIBBIY KIYIMLARNING TASNIFI**Sirojova Muxabbat Sodiq Qizi**

Sog'liqni saqlash vazirligi Fan va ta'lim boshqarmasi boshlig'i O'ktam Ismailovning ma'lum qilishicha, inson salomatligini muhofaza qilish va mustahkamlash tibbiyot tizimining eng muhim vazifasi bo'lib, ushbu soha egalari o'z yurish-turishi, kiyinishi va muloqot madaniyati bilan barchaga o'rnak bo'lishi, kasbdoshlariga, qolaversa, bemorlarga hurmat va mehr-muruvvat ko'rsatishlari lozim.

Shu boisdan 2022 yil 24 martda Sog'liqni saqlash vazirining Tibbiyot xodimlarining odob-axloq Kodeksini tasdiqlash haqida buyrug'i qabul qilindi.

Mehnat taqsimoti, foydalanish yo'nalishi, iqlim turi, jinsi, kasalxonada darajasi, bo'limlari va kasalxonadagi tibbiyot xodimi lavozimidagi farqlar tibbiy kiyimning tasnifiga ta'sir qiladi. Ko'p jihatdan bu farqlar tibbiy kiyimni loyihalashda mos ravishda ishlab chiqilishi kerak.

Ish taqsimotiga ko'ra: kasalxonadagi turli xil mehnat taqsimotiga ko'ra, tibbiy kiyim shifokorlar va hamshiralarning kiyimlariga bo'linadi. Kasalxonada shifokorlar asosan kasalliklarni davolash, konsultatsiya va profilaktika ishlarini olib boradilar, hamshiralarning ish mazmuni esa hamshiralik ishlarini bajarish va shifokorlarga bemorlarga yordam berishdan iborat.

Foydalanish yo'nalishiga bog'liq: foydalanish yo'nalishi bo'yicha tibbiy kiyimlarni uchta toifaga bo'lish mumkin, birinchi navbatda, kundalik ish kiyimlari va jarrohlik paytida kiyiladigan va ba'zi kuchli funktsiyalarga ega bo'lgan jarrohlik xalatlari.

Ikkinchisi - maxsus himoya kiyimi: oddiy tibbiyot xodimlari ko'pincha ma'lum bir himoya funktsiyasi bilan kundalik ish kiyimlarini kiyishadi, ammo bu oddiy himoya. Biroq, jarrohlik xalatlari himoya qilish uchun qattiqroq talablarga ega. Masalan, jarrohlik xalatlari yuqori haroratda sterilizatsiya qilinishi kerak, jarroh esa shlyapa va qo'lqop kiyishi kerak. Shuningdek, mustahkam qoplamali maxsus himoya kiyimlari va maxsus ish va maxsus maqsadlar uchun maxsus matolar mavjud bo'lib, tibbiyot xodimlari himoya niqoblari, dubulg'a, ko'zoynak, poyabzal va etik kiyishlari kerak. Ushbu dissertatsiyaning diqqat markazida tibbiyot xodimlarining kundalik ish kiyimlari. Jarrohlik kiyimlari ishtirok etadi, ammo ular tadqiqotning diqqat markazida emas va maxsus himoya kiyimlari bu tezisning ob'ekti emas.

Iqlim tipining tasnifiga ko'ra: iqlim turiga qarab ajratiladi. Yilning to'rt fasli bo'lsa-da, tibbiy kiyimlar odatda yoz va qishki kiyimlarga bo'linadi. Yozgi kiyim yozda, qishki kiyim esa asosan bahor, kuz va qishning uch faslida kiyiladi.

Jinsiy farqlarga ko'ra: erkaklar va ayollarning kiyimlaridan tashqari, tibbiy kiyimda erkaklar va ayollarning kiyimlari ham mavjud. Erkaklar va ayollarning kiyimlari asosan kundalik ish kiyimlarida aks etadi, jarrohlik xalatlari esa uniseks kiyimdir.

Kafedra bo'limiga ko'ra: kasalxonada ko'plab bo'limlar mavjud, ammo ular odatda uchta asosiy bo'lim, ya'ni ichki kasalliklar, jarrohlik va fizioterapiya sifatida umumlashtiriladi. Boshqa bo'limlar ham shu asosda tarmoqlanadi. Bundan tashqari, shoshilinch tibbiy yordam bo'limi, laboratoriya, akusherlik va ginekologiya bo'limi mavjud.

Tibbiyot xodimlarining lavozim unvonlari farqiga ko'ra bo'linadi: turli lavozimlarga ko'ra, shifokorlar shifokorlar, shifokorlar, davolovchi shifokorlar, bosh shifokor o'rinbosarlari va bosh shifokorlarga bo'linadi. Hamshiralalar hamshiralalar, hamshiralalar, bosh hamshiralalar, bosh hamshira o'rinbosarlari va bosh hamshiralarga bo'linadi. Tibbiy kiyimlarni loyihalashda, bemorlar osonlik bilan farqlashlari uchun kiyimdagi ish farqlari elementlarini darajalardagi farqlarga ko'ra aks ettirish kerak. Usti kiyimning turlari xalat yoki tibbiy maxsus kiyim oq rangli (bo'limlar orasidagi boshqa rangli maxsus kiyim ichki tartibda tasdiqlanishi lozim) tabiiy matodan, oson va tez tozalanadigan, qulay kiyiladigan, tor bo'lmagan, bichimi ortiqcha,

bezaklardan xoli, diqqatni tortmaydigan, klassik shakldagi kostyum yoki xalatdan iborat bo'lishi kerakligi keltirib o'tilgan.

Amerikalik olimlar shifokorlarning tashqi ko'rinishi bemorlarning ularga bo'lgan munosabatiga qay darajada ta'sir qilishiga doir tadqiqot o'tkazishdi. Ma'lum bo'lishicha, tadqiqotda qatnashganlarning 53 foizi uchun ularni davolovchi shifokor qanday ko'rinishda ekani muhim, aksariyat uni rasmiy kiyimda va oq xalatda ko'rishni ma'qul topgan. BMJ jurnali tadqiqotga doir maqolasi bilan bo'lishdi.

Olimlarning xulosasiga ko'ra, shifokor qabuli va ko'rigi vaqtidagi psixologik qulaylik davolanishning borishi va bemorning qanchalik tez shifo topishiga ta'sir ko'rsatar ekan. Shunisi ajablanarliki, shifokor xizmatlaridan mamnun odamlarda, masalan, davolanish muolajalari tugagandan keyin 30 kun davomida shifoxonaga qaytish holatlari kamroq uchrar ekan.

Michigan universiteti tibbiyot maktabidan Kristofer Petrilli va uning hamkasblari tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda 10 shifoxonadagi 4062 nafar bemor ishtirok etdi.

Bemorlarga turli kiyimdagi tibbiy personal suratlarini baholash taklif etildi:

kundalik kiyim;

kundalik kiyim va tibbiyot oq xalati;

havorang tibbiyot formasi;

tibbiyot formasi va oq xalat;

rasmiy kiyim (ko'ylak va shim);

rasmiy kiyim va oq xalat;

rasmiy kostyum, ko'ylak, shim.

Suratlarda ham erkak, ham ayol shifokorlar aks etgan. Har bir ishtirokchidan shifokorni besh ko'rsatkich bo'yicha baholash so'ralgan: vakolat, ishonch, g'amxo'rlik, qulaylik va hamyonboplik. Shundan so'ng ishtirokchilardan o'z jinsi, yoshi, irqi, ma'lumoti, so'nggi yillarda davolagan shifokorlari va shifoxonaga murojaat qilish turiga (statsionar yoki ambulator) doir ma'lumotlarni taqdim etish so'ralgan. Ko'ngillilar shuningdek tadqiqotchilarga davolovchi shifokorni tanlashda nimalarga e'tibor berishlari haqida so'zlab berishgan.

So'rovnomada qatnashgan bemorlarning 53 foizi davolovchi shifokorning tashqi ko'rinishi ular uchun muhim ahamiyatga ega ekanini aytgan bo'lsa, uchdan bir qismi shifokorning tashqi ko'rinishi ularning tibbiy muolajalardan qoniqish hosil qilishiga ta'sir qilishini ma'lum qilgan. Rasmiy kiyim va oq xalatdagi shifokorlar hammadan yuqori baholangan: ularga 0-10 shkalasi bo'yicha 8 ball berilgan. Diqqatga sazovor yana bir jihat: jarrohlarni havorang tibbiyot formasida ko'rishni ma'qul topishgan. Kundalik kiyimdagi shifokorlar eng past ball bilan baholangan.

Adabiyot:

1. Bemorlarni uyda va shifoxonada parvarish qilish. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi - F.G'.Nazirov taxriri ostida, tarjimon A.G.Gadoev, G.S.Oripova -2014 - 528 b.
2. Oslopov V.N., Bogoyavlenskaya O.V. Obshiy uxod za bo'lnimi terapevticheskoy kliniki - Geotar-med - 2010
3. Zokirxodjaev Sh.Ya. Solixov M.U. Shifokor va bemor - Toshkent - 2016.